

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 10/2007 vp

Hallituksen esitys laeiksi kuntien valtionosuuslain 27 §:n, sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 18 §:n sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 9 ja 28 §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 83/2007 vp) täydentämisestä.

Hallintovaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 27 päivänä marraskuuta lähettäessään hallituksen esityksen laeiksi kuntien valtionosuuslain 27 §:n, sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 18 §:n sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 9 ja 28 §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 83/2007 vp) täydentämisestä (HE 155/2007 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi hallintovaliokuntaan samalla määrännyt, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava asiasta lausunto hallintovaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Markku Nissinen ja hallitusneuvos Arto Sulonen, sisäasiainministeriö
- budjettineuvos Raija Koskinen, valtiovarainministeriö
- johtaja Martti Kallio, Suomen Kuntaliitto.

Viitetieto

Valiokunta on antanut hallituksen esityksestä laeiksi kuntien valtionosuuslain 27 §:n, sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 18 §:n sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 9 ja 28 §:n muuttamisesta (HE 83/2007 vp) lausunnon (StVL 9/2007 vp).

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan täydennettäväksi eduskunnalle 21 päivänä syyskuuta 2007 annettua hallituksen esitystä laeiksi kuntien valtionosuuslain 27 §:n, sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 18 §:n sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituk-

sesta annetun lain 9 ja 28 §:n muuttamisesta (HE 83/2007 vp).

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetussa laissa säädettyä valtion ja kuntien välistä kustannustenjakoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtionosuus

olisi vuosina 2008—2011 koko maan tasolla laskettuna 32,74 prosenttia sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallisista kustannuksista. Kuntien osuus mainituista kustannuksista olisi tällöin vastaavasti 67,26 prosenttia.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusprosenttia ehdotetaan korotettavaksi kunta-alan palkkaratkaisusta kunnille aiheutuvien lisäkustannusten perusteella siten, että korotus lisää kuntien valtionosuuksia 150 miljoonalla eurola. Lisäksi valtionosuusprosenttia ehdotetaan

tarkistettavaksi kustannustason muutoksen tarkentumisen takia.

Edellä todetun lisäksi kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuutta ehdotetaan lisääväksi väliaikaisesti vuonna 2008 yhteensä 18 miljoonalla eurolla, millä tuetaan kuntien tuloksellisuushankkeisiin liittyvien palkkausjärjestelmien edistämistä.

Esitys liittyy valtion talousarvioesitykseen vuodeksi 2008 ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuutta ehdotetaan hallituksen esityksessä korotettavaksi kunta-alan palkkaratkaisusta aiheutuvien lisäkustannusten vuoksi. Palkkaratkaisun vaikutukset kuntien talouteen ovat huomattavat ja aiheuttavat yksittäisissä kunnissa paineita myös veronkorotuksiin. Viimeisimpien arvioiden mukaan kuva kuntatalouden kokonaiskehityksestä on palkkaratkaisusta huolimatta edelleen myönteinen. Kustannustenjaon tarkistus, täysimääräinen indeksikorotus ja hallitusohjelmaan perustuvat toimenpiteet lisäävät voimakkaasti valtionosuuksia. Lisäksi kuntien tilannetta helpottaa verotulojen ennakoitua suurempi kasvu. Epävarmuutta kuntatalouden kehityksestä liittyy kuitenkin kuntasektorin yleisen palkkaratkaisun jälkeisiin vuosiin, joiden kustannuskehitystä ei voida vielä luotettavasti arvioida. Myös yksittäisten kuntien taloudelliset erot ovat suuret ja niiden mahdollisuudet varautua palkkaratkaisuun ja tulevaan kustannuskehitykseen poikkeavat toisistaan merkittävästi.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää myönteisenä, että valtio osallistuu kuntasektorin naisvaltaisten alojen palkkojen kilpailukyvyn edistämiseen valtionosuuden lisäämisellä. Ehdotetun 150 miljoonan euron valtionosuuden lisäyksen

ohella palkkaratkaisu aiheuttaa kustannusnousua vastaavan valtionosuusindeksikorotuksen 36 miljoonan euron lisäyksen. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudet lisääntyvät 770 miljoonalla eurolla vuodesta 2007 vuoteen 2008. Valtiovarainministeriön arvion mukaan valtion kaikkien toimenpiteiden nettovaikutus kuntien talouteen on ensi vuonna 755 miljoonaa euroa kuluvaan vuoteen 2008.

Kuntien tuloksellisuushankkeisiin liittyvien palkkausjärjestelmien edistämiseksi kunnille maksettava valtionosuuden 18 miljoonan euron lisäys on esityksen mukaan kertaluonteinen. Ehdotetut lisäykset tehdään kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksiin, joiden käyttämisestä kunnat päättävät vapaasti. Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että kunnat pyrkivät jo vuonna 2008 kehittämään tuottavuuttaan ja palkkausjärjestelmiä, joilla voidaan palkita henkilöstöä tuottavuuden parantamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Lausunto

Lausuntonaan sosiaali- ja terveysvaliokunta esittää

että hallintovaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Juha Rehula /kesk	Håkan Nordman /r
vpj.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Pertti Salovaara /kesk
jäs.	Risto Autio /kesk	Anni Sinnemäki /vihr
	Maria Guzenina-Richardson /sd	Lenita Toivakka /kok
	Anneli Kiljunen /sd	Erkki Virtanen /vas
	Marjaana Koskinen /sd	vjäs. Merja Kuusisto /sd.
	Jukka Mäkelä /kok	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen.

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Perustelut

Aiemmin sosiaali- ja terveystalouden käsittelyssä olleessa hallituksen esityksessä HE 83/2007 vp esitettiin kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuusprosentin laskemista kuluvan vuoden 33,88 prosentista 31,77 prosenttiin. Nyt käsiteltävänä olevassa esityksessä esitetään täydennystä edellä mainittuun esitykseen.

Esityksen mukaan valtionosuusprosenttia alennettaisiin sosiaali- ja terveydenhuollossa 33,88 prosentista 32,74 prosenttiin. Huomioiden kuntien peruspalveluohjelmassakin todettut tarpeet esimerkiksi henkilöstölisäyksiin on sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuusprosentti liian alhainen.

Sosialidemokraatit ja Vasemmistoliitto vaativat sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuusprosentin säilyttämistä 33,88 prosentissa eli nykyisellä tasollaan.

Sosialidemokraatit vaativat jo vaaliohjelmaansa suurempia satsauksia hyvinvointipalveluihin. Hallituksen arvovalinnat eivät mielestämme ole oikeita. Katsomme, että hyvän talouskasvun tuloksia on käytettävä kaikkien kansalaisten hyväksi. Kuntien kustannusten nousu kiristää kuntien taloutta jatkossa laajamittaisesti. Valtio ei helpota kuntien tilannetta, vaan jättää ne ongelmiansa kanssa yksin ensi vuoden jälkeen. Jos samanaikaisesti koko talouden kasvu hiipuu, ollaan kuntataloudessa entistä suuremmissa ongelmissa.

Tilanteen kiristyminen johtaa siihen, että kunnat eivät lähivuosina kykene rekrytoimaan uusia työntekijöitä. Kunnat joutuvatkin turvautumaan ennakoitua enemmän veroprosenttien korotuksiin sekä kasvattamaan velkaansa. Näin todennäköisesti käy siitä huolimatta, että kunnat tekevät kuluvana vuonna keskimäärin hyvän tuloksen ja ensi vuosikin näyttää ennakkoon melko hyvältä.

Syksyllä tehty kunta-alan palkkaratkaisu vaikuttaa voimakkaasti kuntien talouteen, sillä kaksi kolmasosaa kustannuslisäyksistä jää kuntien vastattavaksi ja vain yksi kolmasosa valtiolle. Useat kunnat joutuvat korottamaan veroprosenttiaan palkkaratkaisun takia. Kuntien taloudelliset erot ovat suuret, ja niiden mahdollisuudet varautua palkkaratkaisuun poikkeavat suuresti toisistaan, joten yksittäisten kuntien ongelmat saattavat tulevaisuudessa kärjistyä lisäten kansalaisten eriarvoisuutta.

On huomioitava, että hallitusohjelmaan teemmällä kirjauksella hallitus loi odotuksia siitä, että se kompensoisi kunnille niiden tekemästä palkkaratkaisusta aiheutuvan ns. tasa-arvo-erän. Nyt hallitus lisää 150 miljoonaa euroa valtionosuuksiin sekä 18 miljoonaa euroa kuntien tuloksellisuushankkeisiin liittyen. Palkankorotuskustannuksiin tarkoitettu 150 miljoonan valtionosuuslisäys riittää tämän erän kattamiseen vain osittain, sillä kunta-alan palkkaratkaisussa sovitun kahden prosentin suuruisen tasa-arvo-erän kustannukset ovat noin 350 miljoonaa euroa.

Kunnallisten palkkasopimusten seurauksena valtion verotulot kasvavat noin 300 miljoonaa euroa sopimuskauden aikana. Sosialidemokraatit ja Vasemmistoliitto katsovat, että valtion saama verohyöty on tuloutettava takaisin kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon ja opetustoimen valtionosuuksina.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että lakiehdotuksen 18 §:n 1 momenttia muutetaan seuraavasti:

Eriävän mielipiteen muutosehdotus

18 §

Kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuus

Kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset jakautuvat vuosina 2008—2011

kuntien ja valtion kesken siten, että kuntien osuus tämän lain mukaan määräytyvistä kustannuksista on *66,12* prosenttia ja valtion osuus *33,88* prosenttia _____

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 2007

Anneli Kiljunen /sd
Erkki Virtanen /vas

Marjaana Koskinen /sd
Maria Guzenina-Richardson /sd
Merja Kuusisto /sd